

NAJMNIJSZY OGRÓD BOTANICZNY W POLSCE

EWA SAMULAK
PAWEŁ OLEJNICZAK



W centrum Zakopanego, przy Krupówkach, znajduje się Alpinarium – najmniejszy ogród botaniczny w Polsce, należący do naszego Instytutu. Na niewielkiej powierzchni można podziwiać liczne rośliny górskie, w tym gatunki chronione, ginące oraz skrajnie rzadkie. Ogród udostępniamy zwiedzającym od czerwca do września. Serdecznie zapraszamy!

*Ogród botaniczny w centrum Zakopanego
fot. Ewa Samulak*

Tradycja ogrodu botanicznego w Zakopanem sięga 1887 roku, kiedy to profesor Marian Raciborski w ramach działań Towarzystwa Tatrzańskiego założył pierwsze Alpinarium zbierające w jednym miejscu najciekawsze gatunki roślin tatrzań-



GÓRSKI OGRÓD
BOTANICZNY



OGRÓDOWE WIEŚCI
- LATO



OGRÓDOWE WIEŚCI
- JESIEŃ

skich. Od tego czasu alpinarium zmieniało opiekunów i położenie na mapie miasta, żeby w 1953 roku znaleźć swoje stałe miejsce przy ulicy Krupówki 10A, a wkrótce potem stać się częścią obecnego Instytutu Ochrony Przyrody PAN i przyjąć nazwę Górskiego Ogrodu Botanicznego im. Mariana Raciborskiego.

Część dydaktyczna ogrodu przy ul. Krupówki i część naukowa na Antałówce należą do Centrum Badań i Ochrony Roślin Górskich Instytutu Ochrony Przyrody PAN. W Ogrodzie zgromadzono około 600 gatunków roślin górskich, należących do 290 rodzajów i 72 rodzin. Szczególnie cenną część kolekcji stanowią gatunki rzadkie, ginące i zagrożone, wymieniane na „czerwonych listach” flory Polski oraz flory Karpat.

Rozmieszczenie roślin w Ogrodzie ma odzwierciedlać naturalny, piętrowy układ roślinności w Tatrach. Mamy więc zbiorowiska reglaowych lasów z charakterystycznymi gatunkami drzew i runa, łąki granitowe i nawapienne, torfowisko wysokie, ziołorośla oraz zbiorowiska hal i turni Tatr Wysokich i Zachodnich. Dodatkowo, część kwater hodowlanych służy jako miejsce aklimatyzacji, hodowli *ex situ* oraz badań zagrożonych gatunków.

W ramach działań Górskiego Ogrodu Botanicznego przez cały okres wegetacyjny zbierane są nasiona roślin. Informacja o zbiorach zamieszczana jest w wydawanej zimą publikacji *Index seminum*.

Indeks, rozsyłany później do ogrodów botanicznych na całym świecie, umożliwił wymianę nasion i zabezpieczenie ich w lokalnych bankach genów.

Co roku, w okresie od czerwca do września, Górski Ogród Botaniczny odwiedzają liczni turyści indywidualni oraz wycieczki zorganizowane. Odwiedzający mogą w komfortowych warunkach obserwować rośliny zwykle rosnące w miejscach trudno dostępnych lub takie, które łatwo przeoczyć podczas górskiej wędrowki.

W czasie pandemii, kiedy ogród pozostawał zamknięty dla turystów, edukację i udostępnianie zapewniała seria artykułów wydanych w „Chrońmy Przyrodę Ojczystą”, opisująca poszczególne pory roku w ogrodzie z opisem najciekawszych kwitnących gatunków (zeszyty 2–4, Tom 77). Kody QR do artykułów znajdują się powyżej.

Ewa Samulak

samulak@iop.krakow.pl

Paweł Olejniczak

olejniczak@iop.krakow.pl

Centrum Badań i Ochrony Roślin Górskich

Instytut Ochrony Przyrody PAN

ul. Antałówka 13, 34–500 Zakopane